

LOCKE I MILL: DIFERÈNCIES BÀSIQUES

Locke i Mill comparteixen un fons cultural obvi: l'empirisme i l'esperit liberal, però les seves opcions conceptuals són prou diferents. Presentem en esquema un resum de les diferències centrals entre ambdós pensadors.

1.- Sobre el dret

- **Locke** és un teòric del dret natural. Els drets bàsics (vida, llibertat i propietat), són a parer seu una condició prèvia que fa possible una vida humana digna. Tots tenim dret imparcialment a allò a què un altre té dret. Altrament, la vida resultaria impossible de ser viscuda.
- **Mill** és un utilitarista qualificat i com tots els utilitaristes nega l'existència del dret natural. En l'utilitarisme els drets són bàsicament 'ficcions útils' (l'expressió és de Bentham), i la seva fonamentació es troba en què són útils per viure una vida amb sentit. Ni naixem amb drets, ni tampoc els drets són naturals (sinó conseqüència d'una lluita de vegades ferrenya per tal d'aconseguir-los). Els drets per a Mill (que en això es diferencia de Bentham) no es poden quantificar numèricament, sinó que són qualitats, i el seu valor es troba en la màxima utilitat per a més gran nombre.

2.- Sobre el liberalisme

- **Locke** és un liberal deontologista. Considera que hi ha principis d'acció i deures morals envers la societat que es fonamenten per un consens previ.
- **Mill** és un liberal teleològic. Considera que la utilitat de la llibertat es justifica per les seves conseqüències, perquè fa millor i més creativa la vida dels humans.

3.- Sobre la religió

- **Locke** té una base religiosa. És un cristià no dogmàtic, partidari d'un cristianisme secularitzat i inclusiu. De fet, si hi ha drets 'naturals' és perquè hi ha un Déu que ha dotat els humans de la dignitat en tant que fills de Déu.
- **Mill** és secularista. El criteri utilitarista (màxim bé per al més gran nombre) ofereix una alternativa secular al cristianisme. Per a Mill, les religions han estat superades per la ciència (més útil) i estan destinades a convertir-se en una mena d'organitzacions de beneficència, perdent el sentit transcendent.

4.- Sobre societat i contracte

- **Locke** és un contractualista. El fonament de la societat es troba en un pacte o contracte social. Els drets polítics s'han de basar en l'individu. El que el preocupa és mostrar el valor de la societat civil i les qualitats morals que els individus han de menester per tal de mantenir-la. La societat civil és el fonament de l'Estat i l'Estat ha de servir-la.
- **Mill** no creu gaire en les virtuts morals de la societat civil i, especialment, detesta la classe mitjana, que considera portadora de tòpics i de prejudicis morals. La utilitat és un criteri individual per a l'acció moral, però sobretot té un sentit agregatiu (és la utilitat sumada dels diversos individus el que té valor social). Des d'aquest punt de vista, l'utilitarisme és un criteri bàsic i col·lectiu de govern.

5.- Sobre el model de vida humana

- **Locke** considera que una vida humana plena implica contracte social, respecte per la propietat privada, tolerància religiosa i un marc d'igualtat de drets garantit per la llei.
- **Mill** considera que una vida humana plena implica individualisme, autodeterminació i autonomia, de manera que cadascú pugui fer-se autor de la pròpia vida. Hi ha d'haver un 'lliure mercat' d'idees, i es pronuncia contra 'la tirania de la majoria', en defensa de la diversitat social i cultural.